

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
OKRUŽNI PRIVREDNI SUD U BANJOJ LUCI
Broj: 57 0 Ps 144150 24 Ps
Banja Luka, 31.07.2025.

OKRUŽNI PRIVREDNI SUD U BANJALUCI, sudija Ana Tomić-Ignjatić, u pravnoj stvari tužitelja Artisan d.o.o. Tešanj, Medakovo bb, kojeg zastupa Advokatsko društvo Marić & Co, Mehmeda Spahe 26, Sarajevo, protiv tuženog Andrra d.o.o. Banja Luka Grčka broj 18, Banjaluka, kojeg zastupa advokat Sergej Žabić, Branka Čopića 11, radi povrede autorskih prava i naknade štete, vrijednosti spora 38.529,85 KM, nakon održane glavne rasprave dana 2.7.2025. godine u prisustvu punomoćnika tužitelja i punomoćnika tuženog, donio je dana 31.07.2025. godine, sljedeću

P R E S U D U

Odbija se tužbeni zahtjev tužitelja kojim traži da sud utvrdi da je tuženi povrijedio autorska imovinska prava tužitelja na način što je neovlašteno kupovao i prodavao stolice koje predstavljaju kopiju originalnog autorskog djela stolice Neva, sa zahtjevom da se tuženom zabrani da vrši dalji uvoz i prodaju stolica koje predstavljaju kopiju originalnog autorskog djela stolice Neva, da se obaveže da ubuduće neće činiti slične povrede, da će prestati ili suzdržati se od radnji koje vrijeđaju autorska imovinska prava, da se obaveže da ukloni stanje nastalo povredom prava tužitelja, te da se obavezuje da u potpunosti ukloni predmete povrede iz gospodarskih tokova, da mu se naloži da presudu objavi u sredstvima javnog informisanja koje se distribuira na teritoriji RS kao i zahtjev da se obaveže da tužitelju nadoknadi štetu u iznosu od 38.529,85 KM sa zakonskom zateznom kamatom utvrđenom Zakonom o visini stope zatezne kamate počev od 24.07.2021. pa do dana konačne isplate, sa zahtjevom za naknadu troškova postupka.

Obavezuje se tužilac da tuženom nadoknadi iznos od 6.570,00 KM na ime troškova ovog postupka u roku od 30 dana od dana prijema ove presude pod prijatnjom prinudnog izvršenja, dok se sa zahtjevom za naknadu troškova postupka u iznosu preko dosuđenog tuženi odbija.

Obrazloženje

Tužilac je podnio tužbu 18.07.2024. godine kojom traži da sud utvrdi da je tuženi povrijedio autorska imovinska prava tužitelja na način što je neovlašteno kupovao i prodavao stolice koje predstavljaju kopiju originalnog autorskog djela stolice Neva, pa se posljedično tome traži i da sud zabrani tuženom dalji uvoz i prodaju stolica te da sud obaveže tuženog da neće činiti slične povrede, da ukloni stanje nastalo povredom prava tužitelja, u potpunosti ukloni predmete povrede iz gospodarskih tokova, objavi presudu u sredstvima javnog informisanja te tužitelju nadoknadi štetu u iznosu od 38.529,85 KM te da sud obaveže tuženog na naknadu troškova postupka.

Tužitelj navodi da je privredno društvo koje na tržištu Bosne i Hercegovine, ali i šire uživa reputaciju globalno priznatog proizvođača namještaja, pa je tako kroz višegodišnji neprestani rast i razvoj postao sinonim za visokokvalitetne proizvode u oblasti prerade drveta, odnosno proizvodnje i prodaje namještaja. Dalje navodi da su u skladu sa Zakonom o autorskim i srodnim pravima BiH, autori autorskog djela stolice

Neva, fizička lica i to D.P, R.N.M. i M.R, sa kojima je tužilac zaključio Ugovor o prijenosu autorskih imovinskih prava 30.06.2020. godine I po tom osnovu postao nositelj imovinskih prava iskorištavanja autorskog djela stolice Neva. Na osnovu pomenutog ugovora, je tužitelj stekao isključivo pravo proizvodnje i stavljanja u promet stolica "Neva", uslijed čega niko drugi bez saglasnosti tužitelja nije ovlašten na bilo koji način crpiti ijedno imovinsko pravo autorskog djela stolice Neva. Prednje posebno znači da niko bez saglasnosti nositelja autorskih imovinskih prava na autorskom djelu stolici Neva ne smije bez saglasnosti titulara prava na bilo koji način proizvoditi, uvoziti,prodavati, izlagati ili drugačije iskorištavati bilo koji segmenat imovinskih autorskih prava iz autorskog djela stolice Neva. Kako je tužitelj titular imovinskih autorskih prava to je isti aktivno legitimisan u ovoj pravnoj stvari. Tuženi je u julu 2021. prodavao kopije autorskog djela stolica Neva trećem licu i to koliko je tužitelju poznato privrednom subjektu GS TMT d.o.o. Travnik a koje je prije toga bez ovlaštenja i saglasnosti titulara autorskih imovinskih prava uvezao iz inostranstva pri čemu je izostavio platiti tužitelju naknadu za prometovanje isključivim pravom tužitelja.

Do povrede imovinskih autorskih prava čiji je titular tužitelj je došlo na način što je tuženi kupovao kopije stolica od drugih dobavljača umjesto od tužitelja, te potom iste dalje preprodavao na tržištu BiH. Na opisani način je tuženi grubo povrijedio imovinska prava autora i ostvario materijalnu korist koja mu ne pripada.

Prije pokretanja ovog postupka, tužitelj je pokrenuo postupak osiguranja dokaza pred Okružnim privrednim sudom Banja Luka kojim povodom je Okružni privredni sud Banja Luka djelimično usvojio prijedlog za osiguranje dokaza tužitelja te isto ograničio samo na uvid na licu mjesta i utvđivanje da li tuženi ima na stanju zalihe stolice koje su kopija originalnog autorskog djela. U momentu uviđaja tuženi nije imao u prodajnom objektu stolice niti je iste imao prikazane na stanju zaliha u sistemu.

Međutim kako tužitelj ima dokaze na okolnost da je tuženi prometovao stolicama koje predstavljaju kopiju autorskog djela čiji je on nosilac isti podnosi ovu tužbu kojom potražuje štetu.U postupku osiguranja dokaza pred Općinskim sudom Travnik u kojem sud u cjelosti usvojio prijedlog za osiguranje dokaza i gdje je na licu mjesta utvrđeno da je privredni subjekat GS TMT d.o.o. Travnik od tuženog kupio 50 stolica koje su slične zaštićenom autorskom djelu stolice Neva. U tom postupku je vještak ekonomske struke utvrdio da je GS TMT d.o.o. Travnik kopije predmetnih stolica kupio od tuženog i to po pojedinačnoj cijeni koštanja stolice u iznosu od 374,00 KM.

Tuženi je za nabavku predmetnih stolica privrednom društvu GS TMT d.o.o. Travnik dostavio Otpremnicu — račun PJ2: 001-60-37/2021 od 24.07.2021. za ukupno 50 komada stolica po ukupnoj cijeni od 18.700,00 KM uvećano za pripadajući PDV.

Tužitelj tvrdi i obrazlaže da se radi o zaštićenom autorskom djelu što proizilazi iz istorijata o nastanku Neva stolice, usporednog prikaza stolica iste tipologije iz doba neposredno prije nastanka Neva stolice, kao i konteksta relevantnog dizajna drvenih stolica u doba nastanka Neva stolice, iz kojih se vidi da se radi o individualnoj duhovnoj tvorevini iz područja umjetnosti bez obzira na vrstu, način i oblik izražavanja.

Karakter stolice Neva proizlazi iz poetike vala na koji asocira kontinuirana linija koja prelazi iz prednje noge u rukonaslon te iz rukonaslona u naslon. Ta stolica ima karakteristični detalj spoja rukonaslona i

nogu koji je novina u dizajnu, prvi puta primjenjena upravo na stolici Neva, te ju je moguće odmah prepoznati među dizajnerskim stolicama dizajniranim u to doba.

Tužilac tvrdi da niti jedna slična stolica, odnosno stolica koja bi se mogla smatrati kopijom Neva stolice nije učinjena dostupnim javnosti niti se pojavila na tržištu prije nastanka Neva stolice.

Tužilac ističe da stolica Neva ima individualni karakter što proizlazi iz činjenice da je osvojila mnogobrojne svjetske nagrade kao što su Interior Innovation Award-German Design Council, German Design Award 2016 Noiminee-German Design Council, Design Intelligence Award 2016-China Academy of Art and China Industrial Design Association i slično. (S prednjim u vezi je i Centar za dizajn Hrvatske gospodarske komore organizirao 2013. godine izložbu pod nazivom „Solid Acts - Design from Croatia“ na milanskoj Sedmici dizajna koji se održava za vrijeme Salone del mobile u Milanu. Tom izložbom predstavljeno je 30 dizajnera i njihovih proizvoda, pa je tako predstavljena i stolica Neva).

U skladu sa svojim programom zaštite prava intelektualnog vlasništva, tužitelj je registrovao i zaštitio industrijski dizajn „Neva“ stolice pod brojem DM/206 963 dana 29.01.2020. godine. Naprijed navedeni industrijski dizajn je zaštićen širom svijeta uključujući SAD, Australiju, Kinu, zemlje EU, a osim toga, tužitelj je pokrenuo i postupak priznanja figurativnog žiga pred Institutom za intelektualno vlasništvo u BiH.

Kako je tužitelj titular autorskog prava stolice Neva, to uživa punu zaštitu u skladu sa zakonom. Iz svega što je naprijed izloženo, a posebno činjenice što u momentu nastanka stolice Neva na svjetskom tržištu nije postojala stolica koja je slična stolici Neva, kao i činjenici što je stručna javnost ovoj stolici priznala karakter individualne duhovne tvorevine iz oblasti umjetnosti, očigledno je da se radi o autorskom djelu koje uživa autorskopravnu zaštitu u skladu sa Zakonom o autorskim i srodnim pravima BiH.

Prije pokretanja parničnog postupka, tužitelj se obraćao tuženom sa Pismom opomene zbog povrede autorskog prava i prava industrijskog dizajna od 04.12.2023., ostavljajući primjereni naknadi rok da tuženi otkloni počinjene povrede. Kako tuženi međutim, do današnjeg dana nije otklonio učinjene povrede niti tužitelja materijalno obeštetio za iskorištavanje njegovog autorskog prava i prava industrijskog dizajna tužilac traži da sud utvrdi da je tuženi povrijedio autorska imovinska prava tužitelja na način što neovlašteno kupovao i prodavao stolice koje predstavljaju kopiju originalnog autorskog djela stolice Neva, pa se posljedično tome zabranjuje tuženom da vrši dalji uvoz i prodaju stolice koje predstavljaju kopiju originalnog autorskog djela stolice Neva te se obavezuje da ubuduće neće činiti slične povrede, a naročito da će prestati ili suzdržati se od radnji koje vrijeđaju autorska imovinska prava, da se obaveže da ukloni stanje nastalo povredom prava tužitelja, te se obavezuje da u potpunosti ukloni predmete povrede iz gospodarskih tokova, da mu se naloži da presudu objavi u sredstvima javnog informisanja koje se distribuira na teritoriji RS da se obaveže da tužitelju nadoknadi štetu u iznosu od 38.529,85 KM sa zakonskom zateznom kamatom utvrđenom Zakonom o visini stope zatezne kamate počev od 24.07.2021. pa do dana konačne isplate.

Tuženi je osporio tužbeni zahtjev u cjelosti navodeći da je tuženi predmetne stolice prodao 24.07.2021. godine, kada tužilac nije uživao zaštitu industrijskog dizajna u Bosni i Hercegovini niti u Turskoj, da tuženi stolicu nije prerađivao već je istu nabavio od proizvođača iz Turske. Smatrajući da je u konkretnom

slučaju za odgovornost tuženog u ovom postupku bitna svijest da je prodavana stolica autorsko djelo drugog lica, odnosno njegova svijest da spornu stolicu kupuje a da zna da je prerađeno djelo drugog autora, a ne zvaničnog prodavca, a kako je tuženi predmetnu stolicu nabavio od ovlaštenog distributera iz Turske i ne postoje dokazi u spisu da je isti znao ili morao znati da je distributer iz Turske navedenu stolicu preradio, tužbeni zahtjev je neosnovan. Tuženi je stolice prodao 2021. godine, što proizilazi iz dokaza Račun-otpremnicama PJ2: 001-60-37/2021 od 24.07.2021. godine, dakle prije nego što ga je tužilac dopisom od 04.12.2023. godine obavijestio da stolica uživa autorska prava, a što bi bilo od uticaja na svijest tuženog za dalju prodaju, tako da je tuženi postupao savjesno. Tužilac je potvrdio i da nije podnio zahtjev UIO BiH za preduzimanje carinskih mjera za zaštitu prava zbog povrede autorskog ili srodnih prava. Tuženi osporava i navode tužioca da stolica koju je tuženi kupio i preprodao Orella oponaša stolicu tužioca Neva, te osporava da je tužilac uspio dokazati visinu zahtjeva jer je vještak finansijske struke utvrđivao da prihod koji bi tužilac ostvario da je tuženi u relevantnom periodu kupio od njega sve stolice Neva umjesto što je kupovao stolice Orella, po najnižoj cijeni iznosio 38.530,00 KM, a po cjenovniku prihod bi iznosio 40.598,29 KM. Međutim tužilac nije dokazao visinu izgubljene dobiti, već samo visinu prihoda. Da bi se obračunala visina izgubljene dobiti, potrebno je od prihoda oduzeti rashode koje bi tužilac imao (troškovi nabavke/proizvodnje stolica, transporta i slično), pa bi u tom iznosu eventualno mogao potraživati naknadu štete. Računajući samo prihod koji bi tužilac ostvario, isti bi se neosnovano obogatio, zbog čega tuženi traži da sud odbije zahtjev tužitelja i obaveže ga na plaćanje troškova postupka.

Cijeneći svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno, saglasno odredbi člana 8 Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/09, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 i 27/24 – u daljem tekstu: ZPP), sud je odlučio kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

Sud je izvršio uvid u Ugovor o prijenosu imovinskih autorskih prava od 30.06.2020. godine iz kojeg proizilazi da je tužilac sa D.P., R.N.M. i M.R, kao nositeljima industrijskog dizajna, na temelju ovog ugovora postao nosilac imovinskih prava iskorištavanja na dizajnu stolice Neva i time stekao prava proizvodnje i stavljanja u promet stolice Neva. Ovim ugovorom konstatovano je da fizička lica označena kao prenosioci prenose na tužioca sva imovinska autorska prava, kao nosioci dizajna stolice Neva registrovanog pri WIPO 29.01.2020. godine.

Na prijedlog tužioca pročitana je i Prijedlog za osiguranje dokaza od 18.12.2023. podnesen Okružnom privrednom sudu Banja Luka, sa priložima, te konstatovano da su kao prilozi ovom prijedlogu dostavljeni isti dokazi koji su predloženi i u ovom postupku te da je u predmetu 57 0 V 142725 23 V sačinjeno i vještačenje po vještaku ekonomske struke Vukoja Janku koji je zaključio u svom mišljenju da vizuelnim pregledom prodajnog asortimana kod tuženog nije uočio stolice koje bi eventualno mogle biti kopije zaštićenog dizajna Neva stolice. Vještak takođe konstatuje da u stanju zaliha kod tuženog nema stolica Orella turskog proizvođača Leta za koje tužilac tvrdi da predstavljaju kopiju zaštićenog dizajna Neva, a iste stolice Orella se od 2021. godine po izjavi tuženog ne nalaze u prodajnom asortimanu tuženog. Ovom nalazu vještaka su priložene fotografije i druge isprave u koje je sud izvršio uvid ali ih nije posebno obrazlagao s obzirom da je sadržaj ovog nalaza među parničnim strankama nesporan, dakle u trenutku kada je vještak izlazio na lice mjesta kod tuženog već nije bilo stolica koje bi predstavljale kopiju zaštićenog dizajna stolice Neva a ovaj nalaz je sačinjen 07.06.2024. godine.

Na prijedlog tužioca sud je izvršio uvid i u Prijedlog za osiguranje dokaza od 18.12.2023. podnesen Općinskom sudu Travniku, sa priložima, uz koji su takođe priloženi dokazi kao i u ovom postupku a Općinski sud u Travniku pod brojem 51 0 Ps 219309 23 Ps donio rješenje kojim je određeno ročište na

licu mjesta i u tom postupku vještak Kenan Kolašinac je u nalazu od 22.01.2024. godine konstatovao da se u ugostiteljskom objektu društva „GS TMT“ nalazi 50 stolica pod komercijalnim nazivom Orella chair, za koje je analizom dokumentacije utvrđeno da su nabavljene od tuženog Andra d.o.o. Banja Luka. U nalazu koji je urađen za potrebe tog postupka vještak je konstatovao po kojoj cijeni je tuženi prodao stolice Orella u količini od 50 komada (jedinična cijena 374,00 KM a iznos bez PDV-a 18.700,00 KM).

Dakle uvidom u ovu dokumentaciju sud je potvrdio navode tužioca da je tuženi trećem licu izvršio prodaju 50 stolica Orella 24.07.2021. godine te da su iste stolice zatečene kod društva „GS TMT“ d.o.o. Travnik.

Sud je izvršio uvid u Otpremnica – račun PJ2: 001-60-37/2021 od 24.07.2021.godine na kojim se između ostalog nalazi 50 komada stolica Orella za koje je cijena sa PDV-om iskazana u iznosu od 21.879,00 KM.

U članku Hrvatske gospodarske komore od 9. aprila 2013. objavljen na <https://www.hgk.hr/solid-acts-milano-2013-najava>, članku Vizkulture od 11. oktobra 2013. objavljen na <http://dizajn.hr/blog/odabrani-radovi-za-izlozbu-hrvatskog-dizajna-1314-2/> te članku Hrvatskog dizajnerskog društva od 24. jula 2014. objavljen na <https://vizkultura.hr/neva/> je, kao što navodi sam tužilac pomenuto ime dizajnera R.N.M, M.R. itd te je jasno da se na jednom od članaka nalazi i slika stolice Neva sa oznakom proizvođača (tužioca) i dizajnera.

Izvršen je uvid u dokument koji nosi naziv „Historijat o nastanku stolice Neva sa tipologijom iz koje proizlazi Neva stolica, kontekst relevantnog dizajna drvenih stolica u doba nastanka stolice Neva“, koje je imao u vidu i vještak u ovom predmetu i na osnovu na koga je upravo izveden zaključak o načinu nastanka ideje i linije stolice Neva koja je upravo po tom svom dizajnu prepoznatljiva na tržištu.

Izvršen je uvid u Potvrdu o registraciji industrijskog dizajna broj DM/206 963 od 29.01.2020.godine, za područje Evropske Unije i Sjedinjenih Američkih Država, Potvrdu o registraciji za područje Kine te Potvrdu o registraciji od 16.03.2020. za Australiju. Iz ovih potvrda proizlazi da su M.R.V, R.N.M. i D.P. registrovali dizajnerski patent za područje Kine zatim za područje Australije registrovali dizajn za stolicu Neva a potvrda WIPO kao potvrda internacionalne registracije sa međunarodnim registracijskim brojem DM/206963 odnosi se na registraciju međunarodnog dizajna za datum prijave 29.01.2020. godine sa očekivanim datumom isteka odnosno eventualne obnove 29.01.2025. godine.

Na osnovu ovih potvrda bez sumnje je utvrđeno da su fizička lica kao nosioci prava registrovali dizajn stolice Neva na način kako je prikazana na fotografijama koji su sastavni dijelovi potvrde.

Podnesen je zahtjev za priznanje figurativnog žiga Artisan Neva stolica od 08.12.2023.godine Institutu za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine a na istom zahtjevu je vidljiva upravo fotografija stolice Neva.

Sud je izvršio uvid u obavijest Instituta za intelektualno vlasništvo BiH broj prijave BAZ2325466A od 08.12.2023. godine, uz zaključak od 16.10.2024.godine, kojim je utvrđena prijava žiga „Artisan Neva“ a izgled žiga sadrži pored riječi ARTISAN NEVA i skicu stolice fotografisane iz dva ugla koja izgleda kao stolica Neva.

Tužitelj je sudu dostavio oba pisma opomene zbog povrede autorskog prava i prava industrijskog dizajna, ono upućeno tuženom od 04.12.2023.godine, kao i ono upućeno privrednom društvu GS TMT d.o.o. Travnik.

Izvršen je uvid u dokument koji nosi naziv „Tehnički podaci stolice Neva“, koji sud nije posebno obrazlagao jer su bili predmet analize vještaka u ovoj pravnoj stvari a za sud ti tehnički podaci u svakom slučaju nisu relevantni jer je za ocjenu sličnosti spornih stolica sa zaštićenom stolicom Neva relevantan utisak koje te stolice ostavljaju običnim vizuelnim pregledom a ne pregledom njihovih tehničkih podataka. Cjenovnik tužitelja za 2021. za domaće i strano tržište koristio je vještak ekonomske struke priliko izrade nalaza te iz tog razloga isti je pročitao kao dokaz na ročištu za glavnu raspravu.

Račun broj 659/2021 od 24.07.2021. godine odnosi se na između ostalog dva stolice i to dva komada koje je tužilac isporučio kupcu u Njemačku te je iz istog vidljivo da je cijena jedne stolice u predmetnom računu 394 Eur, dok je u Predračunu društva Andrra d.o.o. Banja Luka odnosno Otpremnici-Računu PJ0 001-60-37/2021 cijena jedne Orella stolice 374,00 KM.

Društvo GS-tvornica mašina DD platilo je po računu koji je izdao tuženi (pored stolica Orella na računu se nalazi i drugi namještaj) prema Dokazima o plaćanju u korist društva Andrra doo Banja Luka od 19.05.2021.- 22.009,30 KM , 26.05.2021.- 11.666,14 KM, 01.07.2021.-15.000,00 KM i 30.07.2021.- 18.675,43 KM.

Ovim ispravama potvrđeni su nesporni navodi koji se tiču cijene stolice Neva u prodaji kod tužioca te cijene i količine stolica Orella koje je tuženi prodao društvu GS-tvornica mašina DD.

Rješenjem o privremenoj mjeri Trgovačkog suda u Rijeci, poslovni broj P – 649/2023-20 od 25.07.2024. godine radi osiguranja nenovčane tražbine tužioca naloženo je tuženom u tom predmetu Arena Hospitaly Group DD, Smareglina 3, Pula, da prestane i odustane od svih radnji kojima se povređuju autorska imovinska prava tužioca Artisan d.o.o. Tešanj koja proizlaze iz autorskih dijela stolica Neva i Nela. Sud je izvršio uvid u ovo rješenje i na osnovu istog mogao samo konstatovati da je u drugom postupku protiv drugog lica označenog kao tuženog tužilac dokazao da su pomenute stolice njegova autorska djela te ishodio zabranu za tuženog u tom postupku da stolice koristi, oglašava prodaje ili na bilo koji drugi način koristi. Ovo rješenje nema nikakvog uticaja na odluku suda u ovoj pravnoj stvari jer kod tuženog Andrra d.o.o. Banja Luka predmetne stolice nisu zatečene niti je prema izvodima iz poslovne dokumentacije imao na zalihama ili oglašavao stolice Orella od momenta podnošenja zahtjeva za obezbjeđenje dokaza, podnošenja tužbe i dalje.

Rješenjem Instituta za intelektualno vlasništvo broj UP1-03-47-2-3581-3/23DI od 27.12.2024.godine priznato je pravo individualnog žiga D.P. a na žigu je vidljiva pored naziva Artisa neva upravo stolica Neva slikana iz dva ugla i isti žig je vidljiv i na ispravi o žigu Instituta za intelektualno vlasništvo UP1-03-47-2-3581-4/23DI od 27.12.2024.godine.

Ugovorom o prijenosu prava zaključen između D.P. i Artisan d.o.o. od 14.01.2025.godine priznato pravo na žig D.P. sa svim pravima i obavezama prenosi na Artisan d.o.o. Tešanj.

Činjenice utvrđene čitanjem potvrda o zaštiti dizajna, rješenja o zaštiti žiga te druge dokumentacije kojom je zaštićen izgled i dizajn stolice Neva nije ni sporan među partijskim strankama u ovom postupku.

Sporno je da li postoji sličnost između stolice Neva čiji je dizajn zaštićen i čija je skica sastavni dio zaštićenog žiga i stolice Orella koju je prodavao tuženi odnosno da li je tuženi prodajom stolice Orella

povrijedio autorska prava koja su za ekonomsko iskorištavanje autorskog djela-dizajna stolice Neva, od strane autora prenesena na tužioca.

U ovom postupku određeno je vještačenje po Univerzitetu Sarajevo, Akademiji likovnih umjetnosti Sarajevo, Obala Maka Dizdara 3, 71000 Sarajevo, produkt dizajn, sa zadatkom da na osnovu dokumentacije u spisu i dokumentacije parničnih stranaka sačini nalaz i mišljenje te se izjasni o tome da li stolica ORELLA koju je tuženi prodao na tržištu Bosne i Hercegovine raznim kupcima po svojim specifikacijama, oblikovanju i dizajnu, te cjelokupnom vanjskom izgledu ima sličnosti sa stolicom tužitelja Neva, odnosno da li stolica ORELLA oponaša stolicu NEVA, s tim da se pored uvida u dokumentaciju i tehničke nacрте predmetne stolice, vještačenje uradi i vizuelnim pregledom originalnog autorskog djela stolice Neva i replike stolice Orella.

Iz nalaza proizlazi da je tim profesora u sastavu Srđa Hrisafović kao redovni profesor, Sanda Popovac kao redovni profesor i Tarik Rizvanović kao viši asistent dao svoje mišljenje u kojem je prvo dana definicija industrijskog dizajna uz citiranje odredbi zakona o industrijskom dizajnu te daljom analizom specifikacija i oblikovnih karakteristika konstatuju da postoje manje oblikovne razlike vezano za dimenziju, proporciju, konture proizvoda te finalnu obradu materijala kroz završnu obradu drveta. Takođe konstatuju da postoje značajne razlike u tretmanu oblikovanja sjedalnog dijela u smislu konstruktivnog rješenja stolica ispod sjedala i debljini tapaciranog dijela. U svakom slučaju zaključak tima jeste da stolica Orella oponaša stolicu Neva.

U svom iskazu vještak Tarik Rizvanović, kao predstavnik tima koji je radio nalaz pojasnio je da iako su donijeli zaključak da su konstruktivna rješenja stolica kao i estetika konstrukcija u potpunosti različiti stolica Orella oponaša stolicu Neva. Dodaje da je osnov dizajna u samom konceptu, ideji koja postoji prije nego što je proizvod fizički nastao. Ideja stolice Neva je da sva u jednoj liniji, zbog čega ostaje kod zaključka iskazanog u mišljenju da sa aspekta dizajna stolica Orella oponaša stolicu Neva. Njegovo mišljenje je da stolica Orella način na koji je urađen donji konstruktivni dio, urađen samo iz razloga da bi bila jeftinija u proizvodnji. Pojašnjava da je zbog načina izrade stolice Neva jasno zbog čega dolazi do velike razlike u cijeni jer se kompletni sjedalni dio radi iz jednog dijela na CNC mašini, mnogo je otpadaka i samim tim skuplja izrada. Navodi da aspekt materijala nije bio bitan za izradu mišljenja, jer obje stolice dolaze u raznim materijalima. Navodi da iako kataloški ima razlike između ove dvije stolice, to opet ne utiče na mišljenje jer ta razlika bez obzira što je u nekim segmentima do centimetar nije uticala na dojam tih stolica. Vještak naglašava da su stolice Orella koje su bile na mjestu pregleda bile različitih dimenzija. Navodi da karakter i dojam koji stolice ostavljaju na posmatrača kao i vizuelni identitet stolica sugerišu da stolica Orella oponaša stolicu Neva, bilo da je riječ o informisanom posmatraču ili prosječnom posmatraču.

Sud prihvata nalaz urađen od strane profesora Univerziteta u Sarajevu, Akademije likovnih umjetnosti kao i iskaz višeg asistenta Tarika Rizvanovića pogotovo u dijelu koji se tiče analize dizajna, konstrukcije i drugih tehničkih elemenata za ob je stolice koje su bile predmet vještačenja. Iako za procjenu prosječnog posmatrača, nije bilo potrebno angažovati Univerzitet odnosno Akademiju likovnih umjetnosti, jer procjenu prosječnog posmatrača može dati i sam sud, i u tom dijelu sud prihvata odnosno slaže se sa zaključkom tima profesora koji su radili predmetni nalaz u smislu da je utisak koji ove stolice ostavljaju na prosječnog posmatrača, pregledom fotografija koje je sud imao na raspolaganju da stolica Orella svojim izgledom podsjeća na stolicu Neva i da je čak na nekim od fotografija neophodno nekoliko puta izvršiti pregled kako bi se utvrdilo o kojoj stolici je riječ.

Račun broj 1730 od 23.07.2021.godine izdao je prodavac Max šped kupcu Andrra d.o.o. a kao pošiljalac naveden je METAL FLEXI METAL MOBILYA SANA i naveden je paritet Istanbul a račun se odnosi na carinske takse, PDV dadžbine, carinsko posredovanje a sve vezano za prevoz robe na koju se odnosi i CMR međunarodni tovarni list broj 596, sa prilogom na kojem je navedeno 80 komada stolica, od čega je 50 stolica Orella.

Iz CMR-a vidljivo je da je pošiljalac privredno društvo iz Turske a na isti prevoz odnose se i akt UIO BiH, Regionalni centar Sarajevo, Carinska ispostava Višegrad te otpremnica UIO, Središnji ured Sarajevo.

Tuženi je sudu dostavio i uvjerenje o kvalitetu na carinskom terminalu Euroinspekt d.o.o. Sarajevo od 21.07.2021.godine koje se odnosi upravo na ovaj namještaj među kojim je bilo i 50 stolica Orella.

Tuženi je sudu dostavio i izvod za komitenta broj 131 na dan 07.07.2021.godine Andrra d.o.o. te izvod za komitenta broj 133 na dan 09.07.2021.godine Andrra d.o.o. na kojima je vidljivo da je prodavcu predmetnog namještaja izvršio plaćanje iznosa od 11.734,98 KM 7.7.2021. godine i iznos od 8.046,28 KM 9.7.2021. godine.

Tuženi je pokušao sa obraćanjem Upravi za indirektno oporezivanje BiH sa upitom da li je privredno društvo Artisan d.o.o. Tešanj podnijelo upravi zahtjev za preduzimanje carinskih mjera za zaštitu prava zbog povrede autorskog ili srodnih prava (podnesak punomoćnika tuženog od 17.12.2024.godine, upućen UIO BiH) na koji je dobio odgovor UIO BiH broj 01/3-17-3-2888-1/24 od 23.12.2024.godine u smislu da bez dozvole i naloga suda te podatke ne mogu javiti.

Iako je tuženi prvobitno tražio da se sud službenim putem obraća UIO BIH od ovog prijedloga je odustao jer je tužilac učinio nespornim da se nije obraćao UIO BiH zahtjevom za određivanje carinskih mjera.

U svom iskazi zakonski zastupnik tužitelja M.Ć. izjavio je da u firmi radi od 2009. godine, a odgovorno lice je od 2012. godine i radi na poslovima prodaje i marketinga. Konkretno za ovaj slučaj saznao je jer je kolegica iz Zagreba bila u posjeti Travniku gdje je vidjela kopije Neva stolice i o tome ga je obavijestila, nakon čega saznaju da su te stolice vlasništvo firme GS TMT iz Travnika. Nakon uspostavljanja kontakta sa firmom GS TMT iz Travnika, saznali su da su oni te stolice kupili od firme Andrra iz Banja Luke. To je bio prvi kontakt sa tom firmom jer se prethodno nisu obraćali u vezi sa nabavkom stolica. Nakon toga im je upućeno pismo opomene povodom povrede autorskih prava i prava industrijskog dizajna. Dodaje da je Neva stolica prva ideja na kojoj se počelo raditi 2010/2011 i tad je napravljen prototip i čim je napravljen prototip stolice i dizajn potpisuje studio iz Zagreba, a navodi da čim su stavili prvi komad znali su da imaju nešto posebno, što je potvrđeno kroz razne nagrade i priznanja koja je ova stolica osvojila, i to je trenutno najprodavaniji proizvod, koji se nalazi u najekskluzivnijim salonima namještaja u svijetu kao i u najekskluzivnijim restoranima i hotelima po cijelom svijetu a isto nažalost tako je trenutno i najkopiraniji proizvod na svijetu, jer ovo nije jedini slučaj koji imaju, jer navodi da su imali nedavno slučaj sa velikim lancem hotela iz Hrvatske koji je na kraju završio nagodbom. Jedan od primjera je i Raiffeisen banka iz Hrvatske koja je kupovala prvo originale pa su onda odlučili da krenu kupovati kopije dok tipa evo Raiffeisen Bosna se drži originala pa ćemo vidjeti dokle će to raditi, a onda prilikom procesa sa Raiffeisen Hrvatska oni su naveli firmu Andrra kao i kod njih se mogu kupiti slične i jeftine stolice.

Sud iskaz zastupnika prihvata u potpunosti kao tačan jer je isti potkrijepljen odgovarajućim materijalnim ispravama, i zaključuje na osnovu njega da su oni uvijek sličnost stolice koju je rodio tuženi sa stolicom koja je dio njihovog proizvodnog i prodajnog asortimana. Međutim i sam zastupnik navodi primjere subjekata sa kojima takođe vode sporove, koji su svjedno kupovali kopije njihove stolice, dakle znajući da oni prodaju stolicu Neva, tražeći jeftinije kopije i verzije, obraćali su se drugim prodavcima. Sa tuženim to međutim nije slučaj, jer kao što i sam zastupnik navodi, oni se nikada nisu obratili tužitelju bilo kakvim upitom za stolice i nema nikakvih podataka o tome da je izgled stolice Neva uopšte bio taj koji je odredio tuženog da kupuje slične stolice od drugog proizvođača, odnosno prodavca.

Vještak ekonomske struke je po prijedlogu tužitelja uradio nalaz koji sud u obračunskom smislu prihvata u cjelosti budući da na njega ni stranke nisu imale primjedbi. Vještak ekonomske struke Dijani Ostić – Lazarević, utvrdila je da je tuženi uveo ukupno 50 stolica Orella, po nabavnoj cijeni od 213,3478 po komadu, istu količinu je prodao kupcu GS TMT Travnik po cijeni od 374 KM bez PDV. Utvrdila je da je cijena najniža pojedinačan stolice Neva 770,60 KM, tako da je tuženi nabavio stolice Neva od tužitelja umjesto stolica Orella, platio bi tužitelju iznos od 45.080,10 KM sa PDV-om, odnosno 47.500,00 KM po cjenovniku, tako da bi prihod koji bi tužilac na taj način ostvario bio 40.598,29 KM po cjenovniku, odnosno 38.530,00 KM, prema najnižoj cijeni. Izvršeni obračun vještaka sud prihvata u cjelosti, međutim smatra da nema osnova da se tuženi obaveže u svakom slučaju na plaćanje naknade štete u visini prihoda koji bi tužilac ostvario da je tuženi kod njega kupovao stolice, jer tuženi nije kupovinom i prodajom stolica Orella povrijedio autorska imovinska prava tužitelja niti mu naneo štetu. Tuženi je stolice kupio od trećeg lica koje jedino može odgovarati eventualno za naknadu štete tužitelju, jer tuženi ih nije ni proizveo po uzoru na stolice Neva niti ima osnova za pretpostavku da ih je kupio zbog sličnosti sa stolicom Neva. Za tuženog se ne može, kao za druge subjekte sa kojima je tužilac zaključio nagodbe i dobio naknadu štete, pretpostaviti da je znajući za stolice Neva, koje su skuplje, namjerno tražio drugog prodavca od kog može nabaviti kopije po nižoj cijeni, jer nijedan dokaz na to ne ukazuje.

Prvo što se kao sporno javilo između parničnih stranaka jeste da li ima mjesta primjeni odredaba zakona o industrijskom dizajnu.

Zakonom o industrijskom dizajnu (Objavljeno u "Sl. glasnik BiH", br. 53 od 29 juna 2010) uređuju se: uslovi za zaštitu dizajna, način sticanja, održavanje, sadržaj, evidencija prometa, prestanak i zaštita industrijskog dizajna u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH), a ovaj zakon primjenjuje se i na industrijski dizajn koji je međunarodno registriran za teritoriju BiH na osnovu Haškog sporazuma o međunarodnoj registraciji industrijskog dizajna (Ženevski akt 1999), usvojenog u Ženevi 2.7.1999. (u daljnjem tekstu: Haški sporazum), u svim pitanjima koja nisu izričito uređena Haškim sporazumom. Prema članu 2. istog zakona "industrijski dizajn" je isključivo pravo na vanjski izgled proizvoda, "vanjski izgled proizvoda" je ukupan vizuelni utisak koji proizvod ostavlja na informiranog potrošača ili korisnika, "dizajn" je trodimenzionalni ili dvodimenzionalni vanjski izgled cijelog proizvoda, ili njegovog dijela, koji je određen njegovim vizuelnim karakteristikama, posebno linijama, konturama, bojama, oblikom, teksturom i/ili materijalima od kojih je proizvod sačinjen, ili kojima je ukrašen, kao i njihovom kombinacijom, "informirani potrošač ili korisnik" znači fizičko lice koje se redovno susreće s proizvodom, a "proizvod" znači bilo koji industrijski ili zanatski proizvod, uključujući, između ostalog, i dijelove koji su namijenjeni za spajanje u složeni proizvod, pakiranje proizvoda, grafičke simbole i tipografske znake, isključujući kompjuterske programe.

Kako je van svake sumnje tužilac za teritoriju BiH registrovao žig, a ne industrijski dizajn, nema mjesta primjeni odredbi ovog zakona kada je u pitanju zaštita dizajna na teritoriji BiH ali je sud ove odredbe imao u vidu iz razloga što je tužitelj dokazao i nije sporno da je dizajn zaštitio u svim zemljama EU, Australiji i Kini, te je u tom kontekstu jasno da je dizajn stolice Neva zaštićen jer ga je i stručna javnost prepoznala kao nov i jedinstven, ali se ta zaštita ne odnosi na teritoriju Bosne i Hercegovine.

Poslove koji se odnose na postupak zaštite industrijskog dizajna u upravnom postupku propisanom ovim zakonom obavlja Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Institut), ali kako je tužitelj zaštitu tražio sa pozivom na povredu autorskog prava a ne zaštićenog dizajna, postoji nadležnost ovog suda a ne Instituta.

Zakonom o žigu (Objavljeno u "Sl. glasnik BiH", br. 53 od 29 juna 2010) uređuje se način sticanja, održavanje, sadržaj, evidencija prometa, prestanak i zaštita žiga na teritoriji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH). U smislu ovog zakona, žig je pravo kojim se štiti znak koji u privrednom prometu služi za razlikovanje robe, odnosno usluga jednog fizičkog ili pravnog lica od iste ili slične robe, odnosno usluga drugog fizičkog ili pravnog lica. Prijavljeni i registrirani žig predstavlja samostalno imovinsko dobro i svome nosiocu daje isključiva prava predviđena ovim zakonom. Članom dva Zakona o žigu definisan je Individualni žig koji je žig jednog fizičkog ili pravnog lica koji služi za razlikovanje jedne ili više vrsta robe ili usluga tog lica od istih ili sličnih vrsta robe ili usluga drugih učesnika u privrednom prometu.

Članom 10. ovog zakona regulisano je da poslove koji se odnose na postupak zaštite žiga u upravnom postupku propisanom ovim zakonom obavlja Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Institut), a članom 80. definisano je da u slučaju povrede žiga ili prava iz prijave žiga ako žig bude priznat, tužilac može tužbom da zahtijeva: a) utvrđivanje povrede prava, b) zabranu daljnjeg vršenja učinjene povrede i budućih sličnih povreda prestankom ili uzdržavanjem od radnji koje to pravo povređuju, c) uklanjanje stanja nastalog povredom prava, d) povlačenje predmeta povrede iz privrednih tokova uz uvažavanje interesa trećih savjesnih lica, e) potpuno uklanjanje predmeta povrede iz privrednih tokova, f) uništenje predmeta kojima je izvršena povreda prava, g) uništenje sredstava koja su isključivo ili u pretežnoj mjeri namijenjena ili se upotrebljavaju za činjenje povreda i koja su vlasništvo povredilaca, h) prepuštanje predmeta povrede nosiocu prava uz naknadu troškova proizvodnje, i) naknadu imovinske štete i opravdanih troškova postupka, te objavljivanje presude o trošku tuženog.

Povredom žiga ili prava iz prijave, smatra se svako neovlašteno korištenje zaštićenog znaka u smislu člana 49. ovog zakona, međutim tužilac u ovom postupku nije tražio zaštitu registrovanog žiga, zbog čega bez obzira na činjenicu što je registrovao žig za skicom/slikom stolice Neva, nije predlagao dokaze i dokazivao da je povrijeđeno njegovo pravo na žig, zbog čega sud nije ove odredbe nije mogao primijeniti, a u svakom slučaju 2021. godine, kada je tuženi prometovao stolice, nije ni bio registrovan žig.

Zakonom o o autorskom i srodnim pravima (Objavljen u "Sl. glasniku BiH", br. 63 od 3. avgusta 2010) uređuju se pravo autora na njihovim djelima iz oblasti književnosti, nauke i umjetnosti (autorsko pravo), ostvarivanje autorskog prava i srodnih prava, te zaštita autorskog prava i srodnih prava.

Članom 3 Zakon o autorskom i srodnim pravima (ZOAISP) definisano je da zaštita srodnih prava, u skladu s ovim zakonom, ni na koji način ne utiče na prava autora čija su djela zaštićena ovim zakonom. Shodno članu 4. ZOAISP autorskim djelom smatra se individualna duhovna tvorevina iz

oblasti književnosti, nauke i umjetnosti bez obzira na vrstu, način i oblik izražavanja, ako ovim zakonom nije drugačije određeno, a autorskim djelom smatraju se između ostalog i djela arhitekture (skice, planovi, nacrti i izgrađeni objekti), te djela svih grana primijenjenih umjetnosti, grafičkog i industrijskog oblikovanja.

Stolica Neva kao djelo primjenjene umjetnosti nastala je kao rezultata primjene dizajna koji su njegovi autori zaštitili za područje EU, Australije i Kine, a za područje BiH tužilac je na sebe prenio pravo zaštite individualnog žiga. Tužilac nije tražio niti dokazivao povredu industrijskog dizajna ili žiga, nego isključivo zaštitu autorskog prava s tim što tužilac dokazuje da su autori dizajna, dizajnerskog rješenja na osnovu kog je urađena stolica Neva na njega prenijeli svoja autorska prava za područje u koje ne spada BiH niti Turska iz koje je tuženi nabavio sporne stolice Orella.

Autorom se smatra lice čije su ime i prezime, pseudonim ili neki drugi znak označeni na djelu na uobičajeni način, dok se suprotno ne dokaže, a u ovom slučaju tužilac, niti autori dizajna predmetne stolice nisu ovu stolicu označili na bilo koji način, međutim nesporno je da su autori dizajna za ovu stolicu prenijeli na tužioca pravo imovinskog iskorištavanja njihovog autorskog dijela-dizajna stolice Neva i sud prihvata da je tužilac ovlašten za neovlaštenu upotrebu dizajna stolice Neva tražiti zaštitu.

Autorsko pravo nastaje i pripada autoru na osnovu samog stvaranja autorskog djela i nije uslovljeno ispunjenjem bilo kakvih formalnosti ili zahtjeva u pogledu njegovog sadržaja, kvaliteta ili svrhe.

Autorska imovinska prava sadrže naročito: pravo reproduciranja, pravo distribuiranja, pravo davanja u zakup, pravo saopćavanja javnosti, pravo prerade i tako dalje i ova imovinska prava na dizajnu stolice Neva pripadaju tužitelju. Lice čija su prava iz ovog zakona povrijeđena može tražiti zaštitu tih prava i naknadu štete od njihovog povredioca prema općim pravilima o naknadi štete, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Smatra se da je lice povrijedilo isključiva prava iz ovog zakona ako zaobiđe efektivne tehničke mjere koje služe za zaštitu autorskih djela ili predmeta srodnih prava.

Sud međutim ne može prihvatiti navode tužitelja da je kupovinom stolica u 2021 godini koje liče i podsjećaju na stolice Neva, tuženi povrijedio njegova imovinska autorska prava, neovlaštenom upotrebom dizajna stolice Neva.

Naime, tuženi je stolice kupio od proizvođača iz druge zemlje, i prodao ih dalje još 2021. godine, a tužilac se njemu prvi put obratio 2023. godine, dok vještak u poslovnoj dokumentaciji tuženog nije našao traga stolicama Orella, što znači da je uvoz i prodaju stolica Orella tuženi izvršio dvije godine prije bilo kakvog saznanja da je dizajn stolica Neva, na koje zaista liče stolice Orella, zaštićen bilo gdje i na bilo koji način.

Tuženi u 2021 godini kada je kupovina izvršena nije imao nikakvog načina da zna da stolice Orella, imitiraju stolice Neva, a još manje je imao načina da zna da li su stolice Neva, odnosno njihov dizajn pod bilo kakvim oblikom zaštite.

Ugovor o prijenosu imovinskih autorskih prava od 30.06.2020. godine iz kojeg proizlazi da je tužilac sa D.P, R.N.M. i M.R, kao nositeljima industrijskog dizajna, na temelju ovog ugovora postao nosilac imovinskih prava iskorištavanja na dizajnu stolice Neva i time stekao prava proizvodnje i stavljanja u

promet stolice Neva nije javno dostupan podatak, niti je tužilac na osnovu njega na području Bosne i Hercegovine pokrenuo tada bilo kakve oblike registracije i zaštite stečenih prava.

Tuženi po ocjeni suda te 2021 godine kada je uvezao stolice Orella nije na bilo koji način povrijedio autorska prava tužitelja, odnosno lica koja su svoja imovinska autorska prava prenijeli na tužitelja a tužilac pri tom do danas za teritoriju BiH ima samo pravo zaštite individualnog žiga, i nije po sopstvenoj izjavi podnio shodno članu 166 ZOAIISP niti drugim citiranim zakonima, kao nosilac isključivih prava prema ovom zakonu, koji opravdano sumnja da će doći do uvoza ili izvoza robe koja je proizvedena suprotno odredbama ovog zakona, kod organa nadležnog za carinske poslove (carinski organ) zahtjev za zaštitu svojih prava putem carinskih mjera privremenog zadržavanja robe od daljnjeg puštanja u promet.

Sud nalazi da je ovoj situaciji tužilac nije dokazao da je tuženi kupovinom stolica Orella u 2021 godini u Turskoj i njihovom daljom prodajom u Bosni i Hercegovini, povrijedio njegova autrska prava, odnosno prava koja su na njega prenesena, bez obzira na sličnost tih stolica sa stolicom Neva, tuženi poslije 2021. godine stolice Orella više nije ni uvezao ni dalje prodavao, zbog čega je sud tužbeni zahtjev odbio u cjelosti kao neosnovan.

Sud je postavljenu tužbeni zahtjev tužitelja odbio u cjelosti kao neosnovan, te je odbio i zahtjev tužitelja da mu tuženi nadoknadi troškove ovog parničnog postupka u smislu odredbe člana 386 ZPP.

Kako je, u smislu odredbe člana 386. ZPP, tužilac u cijelosti izgubio ovaj spor, obavezan je da isplati troškove postupka tuženom, a isti se sastoje od troškova zastupanja tuženog po punomoćniku advokatu i to za sastav odgovora na tužbu 300 bodova uvećano za paušal ($300 \cdot 2 \cdot 25\% = 750$ KM), zastupanje na pet održanih ročišta po 300 bodova, uvećano za paušal (ali jedno ročište po vrijednosti boda od 2,00 KM, a četiri po vrijednosti boda 3,00 KM $300 \cdot 2 \cdot 25\% = 750,00$ KM i $4 \cdot 300 \cdot 3 \cdot 25\% = 4.500$ KM), zatim za odsustvo iz kancelarije ukupno 7 sati ($2 \cdot 30 \cdot 2$ KM = 120 KM i $5 \cdot 30 \cdot 3 = 450$ KM) sve ukupno 6.570,00 KM advokatskih troškova koje je tužilac dužan nadoknaditi tuženom. Razlika između traženih i dosuđenih troškova odnosi se na paušal koji je tuženi tražio i na vrijeme odsustva iz kancelarije koji mu po ocjeni suda ne pripada.

Na osnovu svega navedenog odlučeno je kao u izreci ove presude.

SUDIJA
Ana Tomić-Ignjatić

PRAVNA POUKA:

Protiv ove presude dozvoljena je žalba Višem privrednom sudu Banjaluka, u roku od 15 dana od dana prijema presude, a putem ovog suda.